

Sosiaali- ja terveysministeriön esitteitä 2000:3

ISSN 1236-2123

ISBN 952-00-0846-2

Geenitekniikan lautakunta valvoo geenitekniikan käyttöä

Geenitekniikan lautakunta – toimivaltainen viranomainen

Suomessa geenitekniikkalaki säätelee geenitekniikalla muunnettujen organismien käyttöä. Vastuuministeriöt ovat sosiaali- ja terveysministeriö ja ympäristöministeriö, joista ensiksi mainittu valvoo ja ohjaa geenitekniikkaa yleisesti ja erityisesti terveyteen liittyvissä kysymyksissä. Ympäristöministeriön vastuulla puolestaan on ympäristöhaittojen ehkäiseminen.

Geenitekniikkalain mukaisia tehtäviä hoitaa geenitekniikan lautakunta (GTLK), joka toimii sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä. Valtioneuvosto asettaa lautakunnan ministeriön esityksestä viideksi vuodeksi kerrallaan. Lautakunnan jäsenet edustavat ainakin kauppaa- ja teollisuusministeriötä, maa- ja metsätalousministeriötä, sosiaali- ja terveysministeriötä sekä ympäristöministeriötä. Lautakunnassa on myös asiantuntija eettisiä kysymyksiä varten. GTLK:lla on päätoiminen pääsihteeri.

Geenitekniikan lautakunnan tehtävät

- geenitekniikalla muunnettujen organismien käytöstä tehtävien ilmoitusten käsittely
- rekisteriviranomaisena toimiminen
- geenitekniikalla muunnettujen organismien käytön valvonnasta huolehtiminen
- geenitekniikkalain soveltamiseen tarvittavien ohjeiden antaminen
- tapauskohtaisten määräysten ja päätösten antaminen
- muille kotimaisille ja kansainvälisille viranomaisille annettavien geenitekniikalla muunnettujen organismien käyttöä koskevien lausuntojen valmistelu
- geenitekniikalla muunnetun organismin käytön rajoittaminen tai kieltäminen tarvittaessa
- uhkasakon sekä teettämisen- ja keskeyttämisen määrääminen tarvittaessa
- muiden sille säädettävien tai määrättävien tehtävien hoitaminen

Lautakunta toimii yhteistyössä eri ministeriöiden, biotekniikan neuvottelukunnan sekä valtion asiantuntijaviranomaisten ja -laitosten kanssa. Geenitekniikalla muunnetut elintarvikkeet kuuluvat uusielintarvikeasetuksen piiriin, ja niitä koskevia asioita käsittelee kauppa- ja teollisuusministeriön yhteydessä toimiva uusielintarvikelautakunta.

Geenitekniikan lautakunnan toiminta

Geenitekniikan lautakunta aloitti toimintansa 1.6.1995 geenitekniikkalain astuessa voimaan. Lautakunnan toinen viisivuotiskausi käynnistyi 1.6.2000.

Lautakunnan kokouksissa päätökset tehdään esittelymenettelyä noudattaen enemmistöpäätöksellä. Ensimmäisen toimikautensa aikana GTLK käsitteli 276 geenitekniikalla muunnettujen organismien suljetussa tilassa tapahtuvaa käyttöä koskevaa ilmoitusta, joista suurimmassa osassa kyse oli mikro-organismien laboratoriokäytöstä. Pienimuotoisia viljelykokeita varten myönnettiin 19 tutkimus- ja kehittämiskoelupaa. Markkinoille luovutettavaksi hyväksyttiin yksi kotimainen, geenitekniikalla muunnettuja bakteereja sisältävä tuote. Muissa EU-maissa tehtyjä tuoteilmoituksia lautakunta käsitteli tänä aikana 26 kpl.

Ilmoitusten hyväksymismenettelyyn kuuluu, että lautakunta asiantuntijoiden avustuksella tarkastaa ilmoittajan tekemän riskinarvioinnin. Geenitekniikan käyttö sallitaan vain jos voidaan katsoa, ettei käytöstä aiheudu terveys- tai ympäristöhaittoja. Säädösten noudattamista valvovat tämän jälkeen geenitekniikan lautakunnan nimeämät tarkastajat, jotka muun muassa tekevät tarkastuskäyntejä geenitekniikkaa käyttäviin laitoksiin ja tutkimus- ja kehittämiskoepaikoille.

Lisätietoa

GTLK:n kotisivuilta Internetissä löytyvät mm. geenitekniikan käyttöä koskeva lainsäädäntö ja ohjeet geenitekniikalla muunnettujen organismien käyttöön liittyvästä ilmoitusmenettelystä. Aihepiiriä koskevissa kysymyksissä voi myös aina kääntyä lautakunnan sihteeristön puoleen.

Sosiaali- ja terveysministeriö
Geenitekniikan lautakunta
PL 33
00023 VALTIONEUVOSTO

Puhelin (09) 160 4124
Sähköposti: gtlk.stm@stm.vn.fi
Internet: www.geenitekniikanlautakunta.fi